

Foto: Jacqueline Midavaine.ZB Beeldbank Zeeland, rec.nr. 90735

Gigagrote geldprijs in Goes

Dat was schrikken voor de vrouw des huizes. „Wat lang verwacht werd, is gebeurd! De driedubbele pot is er uit”, meldt Dagblad De Stem op 3 maart 1961 trots, omdat een van zijn lezers de puzzel-hoofdprijs binnensleepte.

De heer J.M. Lockfeer, Naereboutstraat 61 in Goes, won maar liefst f 13.998,34 met de puzzel ‘Een, twee of drie en win’, waaraan lezers van kranten in heel Nederland deelnamen. De oplossingsstrook, waarop maximaal vier kolommen konden worden ingevuld, werd uit de krant geknipt en op een briefkaart geplakt. Per ingevulde kolom moest een kwartje aan postzegels worden bijgeplakt. Soms gingen er weken voorbij zonder dat een inzender de juiste oplossing had. Dan liep de pot flink op.

Zoals voor de familie Lockfeer, waar een vertegenwoordiger van Dagblad De Stem de enorme geldprijs op de salontafel kwam uittellen. Volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek komt een bedrag van 13.998 gulden in 1961 overeen met 54.831,18 euro nu. Dat was schrikken voor mevrouw Lockfeer.

Toen centen nog meetelden

We hadden spaarpotten die nooit gevuld raakten. Zegeltjes plakken, dat was slim sparen. Sokken werden gestopt en er werd zilverpapier gespaard voor Afrika. Zeeuws Weerzien herinnert in deze aflevering aan de tijd dat je met centen, soms zelfs halve centen, lekker hard kon rammelen.

door Jan van Damme

De Zilvervloot is bij mij nooit binnengevaren. Ja, ik spaarde wel. Onregelmatig. Als ik voor de vader van mijn schoonbroer een pakje Lucky Strike ging halen en een muntje van het wisselgeld mocht houden. Als ik met mijn niet overdreven goede maar toch best aardige paas-

rapport bij de burens in de straat langsging. Als ik met het inzamelen van oud papier een hele aanhangwagen vol had bijeen geharkt en er met mijn vader mee naar Breskens reed waar een groothandelaar in papier en karton er soms een rijksdaalder voor neertelde. Een rijksdaalder, groot en glimmend, met beeltenissen van koningin Juliana en een gekroonde leeuw. Ik heb er maar weinig gehad. En die enkele keer dat ik er een of zelfs twee had, dan brandden ze in mijn zak.

Smoelentrekkers

We denken al gauw dat kinderen anno 2025 aan onbehoorlijk veel verleidingen worden blootgesteld. Dat zal vast. Maar ook in de jaren zestig van de vorige eeuw werd er in mijn West-Zeeuws-Vlaamse dorp toch echt aan alle kanten aan mijn dubbeltjes en kwartjes getrokken. Je had in de Blekestraat Vrouw van

de G. met haar snoepwinkel vol dropwielen en smoelentrekkers. Met wat bijeen gescharrelde stuivers en dubbeltjes kon je haar moeilijk voorbij lopen. Verder wemelde het van de bakkerijen die in het weekend zoet en zacht roken. Aan het eind van de Noordstraat en op de Markt waren er winkels met zilver afgezette dubbelloopsgeweren die zo uit een verhaal van Karl May waren geplukt. Berendoders! Als ik daarvoor bezweek, moest de kiloprijs van het oud papier wel bovenmatig goed zijn geweest.

Gratis water

Denk aan oude geldzaken en ik zie het doosje met hele en halve centen van mijn opa en oma op de Tol bij Hoofdplaat. Bij een gaslampje jokerden ze met buurvrouw J. terwijl je in de bijkeuken om de zoveel tijd een druppel water in een zinken emmer hoorde vallen. Dat hadden de oudjes samen uitgedokterd:

een druppende kraan zag je niet terug op de meter, dus dat was gratis water. Ze gingen mee met hun tijd en hadden in diezelfde bijkeuken een bescheiden koelkast staan. Deed je de deur daarvan open dan ging er geen lampje branden. Mijn opa draaide dat los omdat hij er niet van overtuigd was dat het uitging als de deur dicht was.

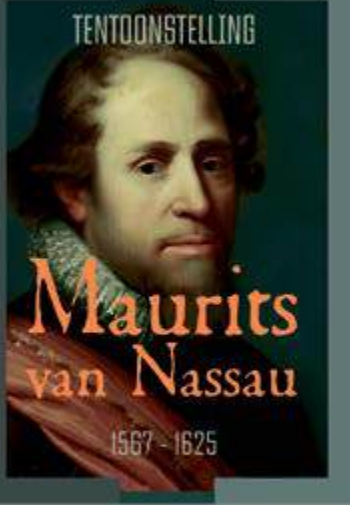
Huizen als kastelen

Zuinigheid met vlijt spaart huizen als kastelen. Dat zei mijn moeder altijd. Zestig jaar geleden kreeg ik er een tik van mee. Centen telden. Het gaf een ongelooflijk rijk gevoel als je de teugels even liet vieren. Zoals bij ons thuis meestal op zaterdag en zondag, als er geurend witbrood met roomboter op de ontbijttafel klaarstond. Met chocomel, ai ai ai. En dan 's middags, het kon niet op, een korstdeegpaptart met bruine suiker bij de thee. Ja, we hebben vandaag de dag

meer. Veel meer. Maar die geur van een vers halfje wit van bakker O. op zaterdagochtend zou ik nog wel eens willen opsnuiven.

Advertentie

TENTOONSTELLING

Maurits van Nassau
1567 - 1625

Nu te zien in 6 musea en 1 kerk in Zeeuws-Vlaanderen
Info: www.museumhetbolwerk.nl

088 110 28 00
www.allevo.nl

Als u soms wat
hulp nodig heeft
of als thuis wonen
niet meer lukt.

Allévo. Zorg met en voor elkaar!

Dé perfecte locatie voor uw verjaardagsfeest!

Badhotel Renesse is een sfeervol Zeeuws boutique hotel gelegen tussen de bruisende dorpskern en het strand van Renesse. Een perfecte locatie voor een intiem evenement zoals een verjaardagsfeest, bijscholingscursus, personeelsfeest of familiereünie.

Ervaar de Zeeuwse gastvrijheid

- Private diningroom met aangrenzend terras
- Mogelijkheid om het hele hotel af te huren
- Verfijnde gerechten en wijnen in onze Brasserie
- Op wandelafstand van strand én dorpskern

Badhotel Renesse
+31 (0) 111 46 25 00
www.badhotelrenesse.nl

Een woning die bij u past - Woongood Middelburg helpt u op weg

“Het voelt iedere dag of we op vakantie zijn, zo fijn is het hier! Ik ben ook zo blij met alle hulp die we kregen van Woongood – anders had ik me geen raad geweten. Het vorige huis was veel te groot en al die trappen... Natuurlijk hebben we afscheid moeten nemen van veel spullen, want we woonden daar al 52 jaar. Maar in een appartement heb je ook minder nodig. We hebben aardige burens en ik voel me hier heel gelukkig. Kortom, ik kan het iedereen aanraden!”

woongood middelburg

Huurt u nu een woning van Woongood Middelburg die niet gelijkvloers is? Dan kunt u met voorrang reageren op een deel van onze appartementen bestemd voor 55+ers. Dit passen wij ook bij nieuwbouw toe. Bij de advertentie staat aangegeven of doorstroomvoorrang daar geldt.

Alle vrijkomende woningen van Woongood Middelburg vindt u op www.zuidwestwonen.nl. Daar kunt u zich inschrijven als woningzoekende.

Wilt u weten welke 55+ appartementen wij hebben? Vraag dan onze brochure aan. Deze kunt u ophalen bij ons kantoor. U kunt de brochure ook bekijken op onze website: www.woongood.nl/doorstromen

Heeft u vragen of wilt u meer weten over de mogelijkheden? Bel ons gerust op 0118-691700. Wij zijn bereikbaar van maandag tot en met vrijdag, tussen 8.30 en 12.00 uur.

Mevrouw Wondergem, 90 jaar, verhuisde onlangs samen met haar zoon van een grote eengezinswoning naar een appartement. Hiernaast vertelt ze hoe het haar bevalt.

Zeeuwse
ALMANAK

Waardering

Een mooi rapport, dat betekende vroeger iets in je spaarpot. Zoals van opa en oma. Zo ook bij deze jongeman uit groep vier, die de waarde van geld kende en er niet graag afstand van deed. Zondagochtend in bed, bij papa en mama, daar werden de cijfers, en de centen besproken. Mama kon het niet laten: „Ik had ook altijd een mooi rapport!” Ze stapte uit bed en pakte het gehavende, bruine boekje uit een la. Zoonlief bekeek het kritisch, stapte uit bed, de trap af en kwam terug met in zijn hand een gulden, die hij uit zijn spaarpot had gepeuterd. Hij gaf het geld aan zijn moeder en zei: „Hier mama, omdat jij toen zo'n mooi rapport had!”

Colofon

Zeeuws Weerzien is een gratis krant vol verhalen over het Zeeland van de vorige eeuw. Om zelf te lezen, maar vooral als aansporing om samen met anderen herinneringen op te halen en zo interactie te bevorderen. De krant verschijnt 4x per jaar in een oplage van 40.000 exemplaren en wordt verspreid in heel Zeeland: in Zeeuwse bibliotheken, zorg- en welzijnsinstellingen, gemeentehuizen, musea, boekhandels, huisartspraktijken en bij diverse lokale ondernemers zoals supermarkten. Een actueel overzicht van distributiepunten evenals een digitale versie van de krant, treft u aan op onze website Zeeuwsweerzien.nl.

Uitgever

Stichting Zeeuws Weerzien:
Voorzitter Frans van de Velde,
Postbus 33, 4350 AA Veere;
zeeuwsweerzien.nl;
secretariaat@zeeuwsweerzien.nl

Redactie

Peter de Jonge (hoofdredacteur),
Margreeth Ernens (website,
eindredactie), Allie Barth, Peter
Blom (Zeeuws Archief), Johanna
Brouwer, Jan van Damme, Jan
Dirk van Scheyen, Wim van
Gorsel (ZB| Bibliotheek van
Zeeland), Mieke van der Jagt,
Louis Kesteloo (puzzel), Albert
Kort, Jopie Meerman-Ottevan-
ger, Danker Jan Oreel (cartoon),
Ali Pankow, Willem Staat, Peter
Verdurmen, Rinus Willemsen
(column).

Vormgeving

Leo Minnaard

Illustratie voorpagina

Doeken van Yan/
Maryanne van Winden

Advertentieverkoop

Origin Marketing, Ivo van der
Velde

adverteren@zeeuwsweerzien.nl

Distributie

Truus Sepers:
distributie@zeeuwsweerzien.nl

Leesbijeenvakomen

Rina Cevaai

leesteam@zeeuwsweerzien.nl

Projectcoördinatie

Hanneke de Vroe

redactie@zeeuwsweerzien.nl

Bij het samenstellen van deze krant is met zorg getracht alle rechthebbenden m.b.t. beeld- en archiefmateriaal te achterhalen. Mochten personen of instanties desondanks van mening zijn dat (foto) rechten zijn geschonden, dan kunnen zij zich wenden tot de redactie via redactie@zeeuwsweerzien.nl

Verdwenen beroepen: de ziekenfondsode

Gezicht van het ziekenfonds

Ik geloof niet dat hij bij ons thuis met open armen werd ontvangen. „O, daar komt die vent van het ziekenfonds. Toe, loop jij daar nou eens naar toe”, zei mijn moeder dan altijd enigszins geïrriteerd tegen mijn vader. Die betaalde dan handje contantje de vaste maandpremie.

door Wim van Gorsel

Ziekenfondsbodes waren in de jaren vijftig en zestig belangrijke schakels in de contacten tussen de ziekenfondsen en hun klanten. Zij waren min of meer het gezicht van het ziekenfonds en maakten zoveel mogelijk reclame onder potentiële klanten om zich aan te sluiten bij een fonds. Dat was zeker voor de oorlog – een tijdperk waarin velen, vaak vanuit geloofsovertuigingen of vanwege armoede nog afwijzend stonden tegen veel verzekeringen – niet altijd gemakkelijk.

Solex

De bodes waren naast het wekelijks of maandelijks innen van de premies ook verantwoordelijk voor het werven van nieuwe klanten en zij bemiddelden bij problemen tussen de fondsen en hun verzekerden. De meesten hadden een eigen wijk en bezochten per fiets of brommer (vaak een Solex!) hun klanten. Sommige bodes waren in vaste dienst bij het ziekenfonds, sommigen werkten op provisiebasis en waren nooit zeker van de hoogte van hun inkomen. Veel ziekenfondsbodes in Zeeland oefenden hun beroep vaak tientallen jaren uit. Zoals de heer Grootjans uit Brouwershaven van het algemeen ziekenfonds Schouwen-Duiveland, die

Standbeeld voor de ziekenfondsbode in Amersfoort.

in 1950 als beginnend bode was gekozen uit 69 sollicitanten. In weer en wind bezocht hij op de fiets of brommer zijn vaste klanten, die verspreid woonden over het gehele eiland. Zijn sympathieke optreden leidde er toe dat hij bij sommige klanten op koffie of soep werd getrakteerd.

Hoge kosten

Jan Koopman uit Sint-Maartensdijk nam in 1977 als laatste ziekenfondsbode van Tholen en St.

Philipsland na 43 jaar afscheid van zijn werk. Als kleinzoon van een opa die eveneens ziekenfondsbode was, was hij voor de oorlog langzaam in het vak gerold. Koopman maakte in die tijd de strenge winters en de vele TBC-gevallen mee die bij de gedupeerden vaak tot hoge kosten leidde. Met dubbeltjes en kwartjes moesten mensen hun doktersrekening (vaak 25 gulden) jarenlang afbetalen. Aan

Jan Koopman de ondankbare taak dat geld wekelijks te innen. Bij zijn afscheid kreeg hij een fiets en een schilderij. Door de komst van de giro- en de automatische incasso verdween voor veel ziekenfondsen langzaam het belang van het handmatig incasseren van de ziekenfondspremies. Het beroep van ziekenfondsbode verdween dan ook vanaf de jaren zeventig.

LAATSTE ZIEKENFONDSBODE VAN
THOLEN EN SINT-PHILIPS LANDJ. P. Koopman uit
Sint-Maartensdijk na
43 jaar ziekenfonds
met pensioen

In de persoon van dhr. J.P. Koopman uit Sint-Maartensdijk heeft Tholen en Sint-Philipsland afscheid genomen van z'n laatste ziekenfondsbode. Hij heeft in 43 jaar gezondheidszorg de hele ontwikkeling meegemaakt van 2 gulden liggeld in het Algemeen Burger Gasthuis tot 200 gulden nu in het ziekenhuis Lievevrijberg in Bergen op Zoom.

Een indrukwekkende staat van dienst, zei MZB-directeur J.G.A. Schampers maandagmiddag in de grote vergaderzaal van het ziekenfonds MZB in Bergen op Zoom. Van de 43 jaar 35 jaar bij de MZB. Het afscheid vond plaats in aanwezigheid van een bestuursdelegatie, het voltallig ziekenfondspersoneel en familieleden. Behalve dhr. Koopman ging ook hoofdbode J. Goudzwaard uit Bergen op Zoom met pensioen. Dhr. Goudzwaard is afkomstig uit Anna Jacobapolder en was 32 jaar bij de MZB. Met name voor de buitendienstfunctionarissen is de ontwikkeling, vooral de laatste jaren, enorm geweest. Waar van-

reisje naar Bergen op Zoom nog teveel. Dhr. Koopman bemiddelde als een

Danker Jan Oreel

Gelieve gepast te betalen...!

Nostalgische filmkassa Ledeltheater

Artiesten zijn gul met complimenten, toeristen kijken hun ogen uit. Wie het Ledeltheater in Oostburg binnenstapt heeft het gevoel in een tijd-machine te zijn beland. De nostalgische filmkassa met veel glas is dé blikvanger van de entree. Bijna 70 jaar oud is hij nu. „Er is nooit iets aan veranderd”, zegt Ledel-directeur Justyna Bolsius.

door Peter Verdurmen

Hoeveel filmkaartjes zijn daar wel niet verkocht sinds de opening van het theater in 1956? Het moet een duizelingwekkend aantal zijn. Iconische films als Breakfast at Tiffany's, Lawrence of Arabia, The Sound of Music en Butch Cassidy and the Sundance Kid, ze hebben er allemaal gedraaid. Sommige wel een week of zes.

Blue Movie

Blue Movie, die uitkwam in het jaar 1971, spande de kroon. De film vol onverbloemde erotiek van Nederlandse bodem met in de hoofdrollen Hugo Metsers, Carry Tefsen en Kees Brusse werd door bioscoopexploitant J. Standaert ontelbare keren geprolonged. Dat had een reden: Blue Movie lokte een massa Vlamingen naar de grensbioscoop. In België was de oh-la-la film verboden.

In het vrijgevochten Nederland kwam Blue Movie gewoon door de filmkeuring. Vlaamse busondernemers grepen hun

Als je naar de bios in het Ledeltheater gaat krijg je nog steeds een 'ouderwets' kaartje, een traditie waar men aan hecht. |

Foto: Peter Verdurmen

kans: een tripje naar de bioscoop in Oostburg werd een populair uitje. De Zeeuws-Vlaamse filmminnaars vonden het allemaal maar zo zo. In het Ledel draaide nauwelijks nog een andere titel, afgezien van het feit dat menigeen weinig ophad met Blue Movie. Een Oostburger vond het onbegrijpelijk dat de seksfilm zo lang in het Ledeltheater draaide. „Het is jammer voor de mensen

van hier die ook wel eens een filmpje willen pikken”, liet hij de PZC-verslaggever optekenen. Zoals Cruyff opmerkte, een nadeel kan ook een voordeel zijn. Bij de Ledel-exploitant stroomden de franken binnen. Hierdoor kon Standaert investeren in een nieuw filmdoek en verlichting.

In de strijd om West-Zeeuws-

Vlaanderen in oktober 1944 werd Oostburg zo goed als met de grond gelijk gemaakt. De wederopbouw werd na de bevrijding voortvarend ter hand genomen.

Kroonjuwelen

Het Ledeltheater behoort tot de kroonjuwelen van de herbouw van de Eenhoornstad. De ontwerper was de architect Bob Rosenkranz uit Oostburg. Eenvou-

dige, strakke vormen, moderne materialen, grote ramen en open ruimtes kenmerkten de wederopbouwstijl. Daarbij stond de functionaliteit voorop. In het Ledeltheater, dat groten-deels op vrijwilligers draait, ga je terug in de tijd. Justyna Bolsius: „We hechten aan tradities. De filmbezoeker krijgt bij ons, net als in de jaren vijftig, nog steeds een ouderwets kaartje.”

Een fiets nodig? Zelf verdienen!

Wat een verschil met de jeugd van nu. Die rijden op scooters, fat-bikes en e-bikes naar school. Ja, natuurlijk ook wel met 'gewone' fietsen.

door Jopie Meerman

Met zo'n gewone fiets moest Gerrit Meerman uit Tholen toen naar de Ambachtsschool in Bergen op Zoom. Maar er was helemaal geen fiets. Die moest nog gekocht worden en dat geld moest hij zelf verdienen. Nu, bijna 85 jaar oud, vertelt Gerrit aan zijn kleinkinderen hoe hij als 12-jarige voor dat geld aan slag moest. „Een buurman gaf me de raad om met hem mee te gaan naar de 'witte juun'. Ik moest mee naar Nieuw-Vossemeer, samen met hem en zijn zoon. 's Ochtends om half vier uit mijn bed, achterop de motor van zijn zoon, zijn vader fietste. Dan reden we naar Oud-Vossemeer, naar de veerpont die al vanaf vier uur in de vaart was voor al die arbeiders naar de Brabantse kant. Want daar waren de zilveruitjes, die werden opge-

kocht door commissionairs. Zij bepaalden hoeveel iedereen betaald kreeg.”

Jooitje

„Iedereen kreeg een zogenaamd jooitje toegewezen. Dat is een stuk grond van ongeveer 1 meter breed. Dat moest met de schrabber worden leeggehaald, waarna ze de planten achter zich weggooiden en ik moest die dan in jutezakken doen.”

„In mijn overall met kaplaarzen aan moest ik hard werken om die volwassen mannen te kunnen volgen. En volgens mij was het altijd slecht weer, modderig, vies en de zakken waren zwaar. Die zette ik gereed en die werden dan opgehaald. Sommige mannen werkten zo snel, die namen stukken grond van anderen mee, zodat die minder verdienden.”

„Hoeveel ik verdiende? Dat weet ik nog wel. Ik wilde een ERVO-fiets kopen, dat was een goedkope uitvoering van de EMPO. Het was een fiets zonder versnellingen en met een terugtraprem.

Ik had de hele vakantie zo hard gewerkt, was stik moe en ik had toch nog vijftig gulden tekort.

Gerrit Meerman op zijn ERVO-fiets | Foto: Collectie familie Meerman

Want de fiets koste 180 gulden. Gelukkig wilde mijn oudere broer Rien, die al werkte, mij

het geld lenen. Dus toen ik naar school moest had ik mijn fiets! Ik heb er heel wat kilometers op

gereden. En die vijftig gulden? Die heb ik nooit terug hoeven betalen!”

Half de jaren zeventig heb ik een blauwe maandag bij een hypotheekbank gewerkt als zomerbaantje. We moesten de hele dag verlengingsvoorstellen maken, een brief waarin stond wat de komende jaren de hypotheekrente zou zijn, wat het maandelijks te betalen bedrag zou worden en wat de boete zou bedragen bij aflossing van meer dan 10 procent van het openstaande bedrag.

door Mieke van der Jagt

Huisje van Opoe in Zuid-Beijerland, dat werd gekocht met een lening van ome Dirk. De dames op het bruggetje zijn Janna en Pleuns, tantes van Mieke van der Jagt. | Foto: Collectie Mieke van der Jagt

‘Da’s om gaten met gaten te stoppen’

Het was geen leuk werk. Niet alleen omdat je uitsluitend gezelschap had van een reken- en typemachine, maar ook omdat je niet kon nalaten je de ontvangers van die brieven voor te stellen. Die zagen in een klap de hypotheekrente verdubbelen tot soms wel 12,5 procent. Verderop in het gebouw kwamen weleens mensen huilend aan de balie. Je kreeg het idee dat de ‘voorstellen’ veeleer een soort dwangbevelen waren. In die tijd van heftige inflatie kwam ook het fenomeen per-

soonlijke lening op: een pee-letje, zoals het eufemistisch in de volksmond klonk. De rente daarop bedroeg wel 25 tot 30 procent. „Da’s om gaten met gaten te stoppen” waarschuwde mijn vader, die aan niks zo’n hekel had als aan schuld. Zelf had hij kort daarvoor een tweede huisje gekocht in Borssele en dat had hij gewoon betaald, zonder te lenen. Dat ik kort daarop een hypotheek nam van 65.000 gulden voor een huisje in Kwadendamme, zinde hem dan ook helemaal niet. Dat ik

20.000 gulden contant mee naar de notaris nam (door mijzelf en mijn ouders gespaard) kon niet verhouden dat de bank voor eenzelfde bedrag een garantie eiste. Dat deed hij dan, mopperend, weer wel: 20.000 gulden werd ‘gecedeerd’. Ik betaalde 9,75 procent.

Straatarme weduwe

Dat mijn vader zo’n hekel had aan schuld valt te verklaren uit zijn ervaringen daarmee. Toen mijn Opoe, een straatarme weduwe met acht kinderen,

andere woonruimte moest zoeken begin jaren dertig, kwam haar broer met een voorstel. Op een lapje grond dat hij nog had, kon ze een huisje laten bouwen. Dat kostte 11.000 gulden die ze van hem kon lenen. Met zes jongens die op hun twaalfde naar het land konden, zou ze dat kunnen afbetalen. Ondertussen konden die jongens ome Dirk in zijn moestuin helpen, bij het onderhoud van zijn huis en bij de jacht.

De hele schuld was eind jaren 40

afbetaald. Maar tot aan de dood van haar broer vele jaren later gaf Opoe — telkens als een van haar jongens op bezoek kwam — opdracht om eerst even bij ome Dirk te kijken of hij toch geen hulp nodig had. Dirk had haar dan wel geholpen met de aankoop van een huisje, een investering in de toekomst van de jongens was het niet. Opoe had ze zo graag naar de mulo zien gaan.

Hypotheekgarantie

Dat mensen pas in de jaren 50, met de invoering van de nationale hypotheekgarantie, behoorlijk toegang kregen tot financiële diensten, moet veel levens direct en indirect hebben beïnvloed. In veel Derde Wereldlanden is dat helaas nog steeds niet het geval.

De aantrekkingskracht van de Brabantia-doos

Was het een spaarpot of een verdeeldoos voor de maandelijksse vaste lasten? De alom bekende metalen doos van Brabantia had volgens mij wat van beide. Terwijl de meeste gleufjes, waar de munten en bankbiljetten in werden gestopt, waren gereserveerd voor de noodzakelijke lasten, was het voorlaatste gleufje bestemd voor wat er overbleef: het vakantiegeld waarvoor je een jaar moest sparen.

door Albert Kort

Het was de tijd dat we in een huurhuis in de Piccardtstraat in Goes woonden en mijn vader iedere zaterdagmorgen met zijn loonzakje naar huis kwam. De

kans dat dit ‘geldtransport’ werd overvallen, was trouwens nihil, want zijn baas woonde op nog geen steenworp afstand van ons. Het geld werd pas ‘s avonds laat, als wij al lang op bed lagen, in de Brabantia-doos gestoken. Jeugdige pottenkijkers waren immers niet gewenst en de doos stond daarom in een afgesloten kledingkast op de overloop. Wat was ik nieuwsgierig naar de inhoud ervan! En u zult begrijpen dat tijdens een van de weinige keren dat de kastdeur openstond de verleiding groot was om er stiekem een blik in te werpen. Slechts één keer is me dat gelukt. Maar wat was het een tegenvaller! De doos zat op slot en door de gleufjes kon ik nauwelijks iets zien. Slechts wanneer ik de doos

optilde, hoorde ik wat munten rammelen.

Zakgeld

Iedere week kreeg ik zakgeld, twee kwartjes, die ik in mijn spaarvarkentje stopte. Het was waarschijnlijk te danken aan de spaarzaamheid van mijn ouders dat ik het nodige geduld kon opbrengen om mijn geld voor langere tijd opzij te zetten en te kopen waar ik uiteindelijk mijn zinnen op had gezet: een mooie Dinky Toy bijvoorbeeld of een pas uitgebracht singletje van de Beatles. Allebei zeer prijzig. Voor een 45 toeren-plaatje betaalde je 3,95 gulden en voor een mini-atuur auto al snel het dubbele. Maar wat was ik trots dat na een paar maanden mijn geduld uiteindelijk werd beloond en ik bij de speelgoedwinkel al mijn kwartjes, dubbeltjes en centen op de toonbank kon uittellen. Spaarzaam ben ik nog steeds. Komt dat omdat ik ouders had die tijden van schaarste hadden meegemaakt en bang waren ooit nog eens op zwart zaad te komen zitten? Of ligt het aan mijn vader die als boekhouder door geld geobsedeerd leek? Ach, wat maakt het ook uit.

Het spaarvarkentje van vroeger

De buste van Karl Marx als spaarpot. | Foto: Collectie Albert Kort

Dinky Toy gekocht van mijn spaargeld. | Foto: Collectie Albert Kort

heb ik niet meer. Als aandenken heb ik jaren geleden een stenen buste van Karl Marx gekocht. Hij is voorzien van een geldgleufje én van de inscriptie ‘Das Kapital’. Een ironie van de geschiedenis?

Jeugd Hulst start soos met eigen zakgeld

Zes jongens uit Hulst hebben hun zakgeld er voor over om samen een jongerensoos uit de grond te stampen. Ze vinden dat er in de Reynaertstad weinig te beleven valt voor jeugd onder de zestien.

Een lokaal van de voormalige lts aan het Houtenkwartier toveren ze nu om tot jeugdsoos, meldt de PZC van 11 november 1970. Het zestal hoeft niet te rekenen op subsidie, dus betalen ze de inrichting van hun ontmoetingsruimte en de aanschaf van een geluidsinstallatie en spots grotendeels uit eigen zak. „Iedereen mag hier straks doen en laten wat hij of zij wil”, vertelt Ton Dujardin, een van de initiatiefnemers. „Als iemand een plaat van Heintje wil horen, dan mag dat.” Om er lachend aan toe te voegen: „Alleen moet hij hem zelf meenemen en zullen wij wel watjes in onze oren stoppen...” De bezoekers van de jeugdsoos gaan een kwartje entree betalen.

De ‘beroemde’ Brabantia-doos stond in menig huisgezin. Foto: collectie Ina Walhout-de Meulmeester

Hongerloontjes in onderwijsland

Ze behoorden een paar eeuwen lang tot de elite van het dorp. Een treetje lager dan de dominee, de dokter en de notaris, maar intellectueel telden ze wel degelijk mee, die dorpsonderwijzers.

door Allie Barth

Hun vrouwen werden niet aangesproken met 'mevrouw' maar juffrouw klonk weer deftiger dan 'vrouw', waarmee de echtgenotes van de middenstanders zich moesten tooien in het maatschappelijk verkeer.

Onderwijzers verdienden vroeger weinig. Zeker wanneer ze

een groot gezin hadden was het noodzakelijk om het inkomen aan te vullen met baantjes, zoals voorlezer/voorzanger in de kerk of het kostersambt. Vooral in de kleine gemeenten was het meestal armoe troef. En dan moest je de broodheren, zoals de leden van de gemeenteraad, van wie je voor je salaris afhankelijk was, ook nog eens te vriend houden. Dat lukte de ene onderwijzer beter dan de andere. Deze gang van zaken was tot ver in de twintigste eeuw gebruikelijk. Pas na de Tweede Wereldoorlog zou dat veranderen.

Salarisverhoging

D.A. Poldermans, hoofd van de openbare lagere school in 's-Gravenpolder had daar grote

D.A. Poldermans, dichter van het Zeeuwse volkslied, met viool omstreeks 1897. | Fotograaf onbekend

moeite mee. Zijn jaarlijks aan de gemeenteraad gedane verzoek om salarisverhoging werd dan

ook meestal niet gehonoreerd door de sigaren rokende dorpsbestuurders.

Voor de hoofdonderwijzer reden om waar mogelijk de raad dwars te zitten. Dat ging het beste met het tegenwerken door middel van het niet beschikbaar stellen van een lokaal van de school voor vergaderdoeleinden. Wanneer de raad dat lokaal beschikbaar stelde was Poldermans in geen velden of wegen te bekennen om de sleutels van het schoolgebouw te overhandigen of toevalligerwijs was er geen brandstof voor de verlichting. Zijn tegenstanders — en dat waren er ook veel — hadden hun eigen treiterarsenaal. Zo kwam het schoolhoofd eens tot groot vermaak van zijn leerlingen veel te laat het schoolgebouw binnen. Onverlaten hadden in de voorafgaande nacht alle ruiten van zijn woning met een zwarte laag verf bedekt, waardoor de schoolmeester zich nadrukkelijk verslapen had.

Zeeuwse volkslied

Poldermans kon zijn schamele salaris aanvullen met de inkomsten uit het schrijven van boekjes voor de schooljeugd. Hij was ook de schrijver van het Zeeuwse volkslied. Veel van zijn collega's hadden die mogelijkheid niet. Ze moesten blijven hopen op verhoging van hun schamele loon door een goedgunstige gemeenteraad. Pas in 1957 kwam er een zeer belangrijke verbetering in hun levensomstandigheden die van regeringswege was vastgesteld.

De lagere school in 's-Gravenpolder omstreeks 1930. | Foto: Gemeentearchief Goes

Dao kwam gêên einde an, zovêê waoter

Kzien 't nog voo me: de pier van Blankenbêrge. 'n Langk stik weg over 't waoter en op 't ênde een soort rond plein. En dat alles stoeng op paolen.

'k Was een jaor of achte en me goengen op schoolreis. Nao Blankenberge. Mee 'n tas vol krêtebollen en een portemenee vol francen. Natuurlijk francen, want a je nao Belgen goeng, dan most je betaolen mee francen. „Gao mao nao Willem de Jonge”, zee m'n moeder en ik kreeg wat 'Ollands geld mee. Noe kènnen-de ik Willem 'êêl goed, want achter ons 'uus was z'n slachterije. Willem was poelier en die dee veel 'andel op Waoregem en Toeroet. Soms mocht ik wel 'elpen mee kenien vangen. Die zaoten in een soort renne. Willem was 'n verteller. 's Avonds zat ie voo z'n 'uus op de stoepe altied ver'aolen te vertellen. Wudder waoren kleine joengers en luusterden nao Willem. Die wist alles van de Toer de France. Over Bahamontès, diend Spanjaord. Op zo'n vertelavond wisselende 'k m'n geld in bie Willem voor Belgse francen. Mènsen nog an toe. Wat een bèrg geld. Bienao allemao losse munten. Wel 'n 'aolve zak vol!

Grènspaole

Den anderen morgen vertrokken

me van de Markt. Uut de Noordstraote kwam de bus langzaam het grôte plein opgerejen. De mêêster stoeng bie de deure en liet ons rustig instappen. Nog even tellen en dan reejen me weg, op pad nao Blankenbêrge. Bie Sluus over de grens. Me keken nao de grènspaole. „Noe binnen me in Belgen”, docht ik.

Toen wudder uutstappende, mochten me op 't strand gaon voetballen. Allicht, want wudder 'aon wel gebrek an een bitje bewegen. Me zaoten zeker al 'n uure in de bus. En toen zag ik dao de zêê. En zô vèrre ik kon kieken niks dan waoter. Dao kwam gêên einde an dat waoter. Kiek, als wudder in Biervliet nao de zêê goengen, dan zag je altied d'overkant. Mao dà was glad gêên zêê. Dat was de Westerschelde. Mao wudder zeien wel altied: „Me gaon gaon kieken nao de zêê. Of 't 'ôôg waoter is.” Mao in Blankenbêrge was dat toch anders. Veel anders!

Snêrken

Natuurlijk mochten wudder ook nog 's wat andere spilletjes doen. Me goengen estafette doen in gemengde groepen: joenges en meisjes deu mekaore. Tegen mekaore. Lôôpen om ster 'ardst. Ik weet nog dan me laoter over gladdes stêenen liepen. Ik sloor

Rinus Willemsen uit Biervliet is een van de streektaalspecialisten in Zeeland. Speciaal voor Zeeuws Weerzien klimt hij in de pen.

uut en d'r kwam bloed uut m'n knie. „Even afspoelen in 't zêêwaoter”, zei 'n moeder die voo begeleiding was meegegaon. Ze pakkende me beet, dee m'n schoenen en sokken uut. „Da za wel even snêrken, mao dan betert het vlugger”, zei ze kordaot en ze zettende me in 't zêêwaoter. Jao, zô goeng da toen. Gêên gezeur.

Op die piere waoren wienkeltjes en dao kocht ik een boekje mee ansichtkaorten. Die zaoten an mekaore. Alle twaolve. De rest van 't geld goeng op an nog een paor kleine dingetjes om thuis te geven. Dao was ook 'n lepeltje bie. Dat boekje mee ansichten kreeg ik trouwens vorige weeke nog in m'n 'anden. 't Zat in m'n album en anêêns most ik dienen aan die schoolreize. Meschiens gaon 'k de kommende zomer nog 's nao Blankenbêrge. Mee de kusttram dan, vanuut Knokke.

Tienjarige ingezet als geldkoerier

door Margreeth
Ernens-Abrahamse

Mijn ouders hadden een goedlopende bloemenzaak in de Noordstraat in Terneuzen. Het was er altijd druk met klanten die bloemen of planten kochten of een bestelling plaatsten voor een bruidsboeket met corsages voor de gasten. Daarnaast werd er ook grafwerk geleverd.

Tot de jaren tachtig werd zo'n beetje alles contant afgerekend. Mijn vader deed op zaterdagavond de boekhouding en vulde in een grootboek de inkomsten en uitgaven in. In een groen ijzeren geldkistje met een slot werd het contante geld bewaard. Dat kistje stond in een kast die altijd door hem werd afgesloten. Eens per week ging hij langs de bank.

Pakje bezorgen

Met Kerst, Pasen, Pinksteren en Valentijnsdag was het extra druk en was het alle hens aan dek. Toen ik een jaar of tien was, halverwege de jaren zestig, vroeg mijn vader mij tijdens zo'n drukke periode een pakje te bezorgen bij de bank. Het was maar een klein pakje en dan hoefde hij zelf de winkel niet te

verlaten, zei hij.

Onze huisbankier was de Nederlandse Middenstandsbank (NMB) in de Axelsestraat, een kilometer verderop. Ik mocht er rolschaatsend naar toe, dan ging het lekker snel, want, zei mijn vader, er was haast bij. Het pakje nam ik in een rugzakje mee. In de bank stond een lange rij, maar blijkbaar had mijn vader met de bank gebeld want ik mocht meteen het pakje afleveren bij een balie. Een meneer maakte het open en ik zag tot mijn verbazing dat het een heleboel bankbiljetten bevatte.

Hij bleef maar tellen

Nu wist ik wel wat geld waard was: mijn broertje en ik deden de wekelijkse boodschappen en bovendien had ik een afwasbaantje bij de bakker, waar ik voor drie uur zwoegen een rijksdaalder kreeg. Maar zoveel bankbiljetten.... De man achter de balie blêef maar tellen en kwam uit op bijna dertienhonderd gulden. Zoveel geld had ik nog nooit gezien. En daar had ik gewoon mee geroelschaatst.... Ik ben daarna wel vaker met speciale pakjes naar de bank geweest, want kennelijk vond mijn vader het een veilige manier omdat niemand zou vermoeden dat een kind als geldkoerier fungeerde.

Verzoek uitstel van de pacht, want ajuin staat nog op het veld

Met de lage prijzen van aardappels en ajuin was het moeilijk de pacht te voldoen. Twee huurders van de Nutsvolkstuintjes in Zierikzee verzochten op 30 november 1912 later te mogen betalen 'nu hun junioogst nog waardeloos op het land lag'. Voorzitter A. van Dongen vindt dat ze dit eerder hadden moeten vragen, maar de twee 'betalingsonmachtigen' krijgen na borgstelling toch een jaar betalingsrespijt.

door Ali Pankow

Het klinkt 'streng maar rechtvaardig', een beleid passend bij de Nutsspaarbank Zierikzee, die in mei 1819 werd opgericht en tot 1998 bleef bestaan. 't Nut was veel meer dan een spaarbank, vooral ook uitvoerder van de ideologie van oprichter Jan van Nieuwenhuijze, een sociaal bewogen doopsgezind predikant in Monnickendam. „De gewone man is vatbaar voor bijgeloof en vooroordeel en is daardoor de vijand van de ware beschaving”, luidde zijn mening.

Met nuttige voorzieningen trachtte de Maatschappij tot Nut van het Algemeen overal in het land het volk te verheffen. Zo ook in Zierikzee, waar naast de spaarbank in het monumentale pand aan de Oude Haven 16, veel meer werd gerealiseerd: een kleuterschool, speeltuin, bibliotheek, lezingen, winteravonden met verstrooiing én een Stichting Nutstuinsonderverhuring.

Oud-notaris Wim Klaassen, destijds commissaris van de Nutsspaarbank en voorzitter van de Nutstuinsonderverhuring, weet daarover te vertellen.

Hoge leeftijd

Zijn constatering dat mensen met een volkstuintje aantoonbaar gezonder en fitter zijn dan leeftijdsgenoten zonder zo'n plekje groen baseert hij op landelijk onderzoek. Maar de praktijk in Zierikzee wijst ook uit dat sommige Nutstuinthuurders een hoge leeftijd bereikten. Bij de viering van het eeuwfeest van de Stichting bijvoorbeeld was Wim Ravia met zijn 91 jaar de oudste huurder, die al 52 jaar zijn volkstuint bewerkte. De notulen getuigen van diverse 'strijdpunten' door de jaren heen, zoals onderhuur door sommige leden aan buitenstaanders, het kweken van producten voor commerciële verkoop en de wildgroei aan hokjes en bouw-

sels op de tuinen, waartegen de gemeente Zierikzee bezwaar ging maken. Ook de jaarlijkse prijsuitreiking voor de best onderhouden tuinen leverde onderling gemok op: „Het zijn altijd dezelfde”.

Klaassen daarover: „Ja, als je het ene jaar een goede tuinder bent, ben je dat het volgend jaar wellicht ook nog.” Maar onder zijn bewind werd wel besloten die jaarlijkse prijzen dan toch maar wat meer te rouleren. Het ging overigens maar om bedragen van tussen 10 tot 35 gulden.

Prijsuitreiking voor het beste tuinwerk door de voorzitter van de Stichting Nutstuintuinsonderverhuring, H.J. van der Zande (midden). Alleen de winnaars van de eerste en de zevende prijs waren aanwezig. Links Jaap den Haan (eerste prijs); rechts J. Fluijt (zevende prijs). | Foto: archief Joop van Houdt

Prijsuitreiking voor het beste tuinwerk, door de voorzitter van de Stichting Nuts Tuingrondverhuring, H.J. van der Zande (staand rechts op de voorgrond). | Foto: archief Joop van Houdt

Omrijden voor D-Marken

Begin jaren '80 deden we woningruil met een gezin in het Duitse Westerland. In het kleine dorpje Neunkhausen hadden ze nog nooit gehoord van toerisme en werden we welkom geheten door twee jongetjes in lederhosen met een schoolbordje. 'Herzlich Willkommen familie Brouwer' stond erop.

door Johanna Brouwer

Voordeel van woningruil is dat er speelgoed en buurkinderen

aanwezig zijn voor je eigen kroost zodat de ouders lekker kunnen niksen. Er was een café met eetgelegenheden en daar gingen we 's avonds schnitzels zo groot als dakpannen eten. Na een paar dagen waren de D-Marken op.

Suikerspinkapsel

Vanuit Nederland hadden we kascheques van de Postbank meegenomen; daar kon je in het buitenland geld mee opnemen en gelukkig stond er in het dorpje ook een winkeltje, annex

drogisterij en postkantoor. Het werd bemand door een dame met een prachtig suikerspinkapsel.

De suikerspin draaide de cheque een paar keer om en om, maar moest toen bekennen dat ze die 'noch nie gesehen hat'. Ze moest zich eerst eens 'erkundigen' met haar chef. Of we morgen nog maar eens terug wilden komen.

Bang

Dat wilden we uiteraard, maar helaas: we moesten het haar maar niet kwalijk nemen, maar ze durfde het niet aan om ons D-Marken te overhandigen. Ze had weliswaar van haar chef te horen gekregen hoe het moest, maar ze was erg bang om fouten te maken. Dus of we maar naar het stadje Altenkirchen wilden rijden, 25 kilometer verderop, daar stond een echt postkantoor en daar zouden ze er wel raad mee weten.

Schnitzels zo groot als dakpannen. | Foto: Peter de Jonge

Slijk der aarde

Geld. Het wordt ook wel ‘het slijk der aarde’ genoemd. De hele wereld draait om geld, zegt men. Hoe dan ook: het hield en houdt ons bezig. Vroeger betaalden we uitsluitend met contant geld, kregen ons loon in een zakje, gingen naar de bank om het erop te zetten of eraf te halen en zamelden geld in voor het goede doel. Peter Blom van het Zeeuws Archief en medewerkers van ZB Bibliotheek van Zeeland doken foto's op uit vervlogen tijden.

1. De telmachine kwam goed van pas toen donderdag 15 oktober 1959 de 23-jarige ‘adspirant-echtgenoot’ (aldus de PZC) A. Geschiere de Coöperatieve Boerenleenbank in Veere binnenstapte om een storting te doen. Razendsnel gingen de vingers over de toetsen van het moderne apparaat, want er werd een mijlpaal bereikt. Met deze storting werd die dag de grens van 2 miljoen gulden spaargeld gepasseerd. En dat op een totaal van nog geen 1000 inwoners. Waarnemend voorzitter S. De Visser (rechts) uit Gapinge overhandigde een envelop met inhoud aan Geschiere. Op de achtergrond kijkt kassier A. De Buck toe.

Foto: PZC. ZB Beeldbank Zeeland rec. nr. 123000

2. Na de Tweede Wereldoorlog was het door de hoge zilverprijs niet mogelijk om zilveren guldens en rijksdaalders te maken. Er werden daardoor muntbiljetten van f 1,00 en f 2,50 in omloop gebracht, met de beeltenis van de nieuwe koningin, Juliana.

3. „Voor de haastige en gemakzuchtige spaarder”, noemde dagblad De Stem de eerste drive-in-bank in Zeeland. De nog maar zes jaar oude Vlissingse nieuwbouwwijk Paauwenburg had op 5 juli 1968 de primeur dankzij de Nutsspaarbank, die een loket aan de buitenkant van het nieuwe kantoor had waar klanten met de auto langs konden rijden. De bankemployé zat veilig achter glas en communiceerde via een microfoon. Geld en spaarbankboekjes gingen via een ‘ingenieus gemonteerde schuifbak’ over een weer.

Foto: P. Kuijt. ZB Beeldbank Zeeland rec. nr. 33859

4. Het bord **CHANGE**, zoals op deze foto uit 1957 in Anna ter Muiden op de grens van Zeeuws-Vlaanderen met België, was voor toeristen een uitkomst. Daar kon je geld wisselen. Van guldens naar francs als je naar Vlaanderen ging en andersom wanneer je in Nederland op bezoek kwam. Overigens kon er in Zeeland ook bijna overal in francs worden afgerekend, maar de wisselkoers die dan berekend werd was vaak zeer in het voordeel van de winkelier.

Foto: Oscar de Milliano. ZB Beeldbank Zeeland rec. nr. 73469

5. Tegenwoordig sluiten banken hun deuren bijna overal, maar in de jaren zestig van de vorige eeuw werd het ene na het andere nieuwe kantoor geopend. Zoals hier in februari 1962 in Wemeldinge, waar de Boerenleenbank een nieuw onderkomen kreeg. Hans Hamelink en Willy Kole in klederdracht, overhandigden de sleutel aan H. te Kolsté, directeur van de Centrale Raiffeisenbank. | Foto: PZC. ZB Beeldbank Zeeland rec. nr. 134952

6. Groepsfoto in Vlissingen uit 1927 voor het draaiorgel Aida van J.P. Arnold met de collecte voor het nieuwe ziekenhuis te Vlissingen. Op het bord staat: 'De opbrengst komt geheel ten goede van het Nieuwe Ziekenhuis en om de oudjes uit het Gasthuis een genoeglijken dag te bezorgen. Geeft veel'. | Foto: Zeeuws Archief, Fotocollectie Vlissingen, nr 1927

7. Spaarbank en Postkantoor te Oostkapelle omstreeks 1970.

Foto: Zeeuws Archief, Historisch-Topografische Atlas Veere (HTAV), nr 1576

7

6

“Mijn werk en ervaring in Indonesië hebben een onuitwisbare indruk achtergelaten”

Bij SVRZ weten we dat u nog steeds dezelfde persoon bent als vroeger. Daar passen we onze zorg op aan, zodat u kunt zijn wie u bent.

Jezelf zijn bij SVRZ

Lees hier het verhaal van mevrouw Sickens-de Wal-Dijkstra.

SAMEN HERINNEREN

Wie maakt ouderen in een zorginstelling blij? **Feest van Herkenning en Muziek**

Onze vrijwilligers gaan langs bij een zorginstelling met een koffer vol oude voorwerpen of zingen liedjes van vroeger.

Samen met de bewoners halen ze oude herinneringen op, die genieten er enorm van. We zijn actief in heel Zeeland.

Meer weten?

www.feestvanherkenning.info

of scan de QR-code

Feest
VAN HERKENNING
EN MUZIEK

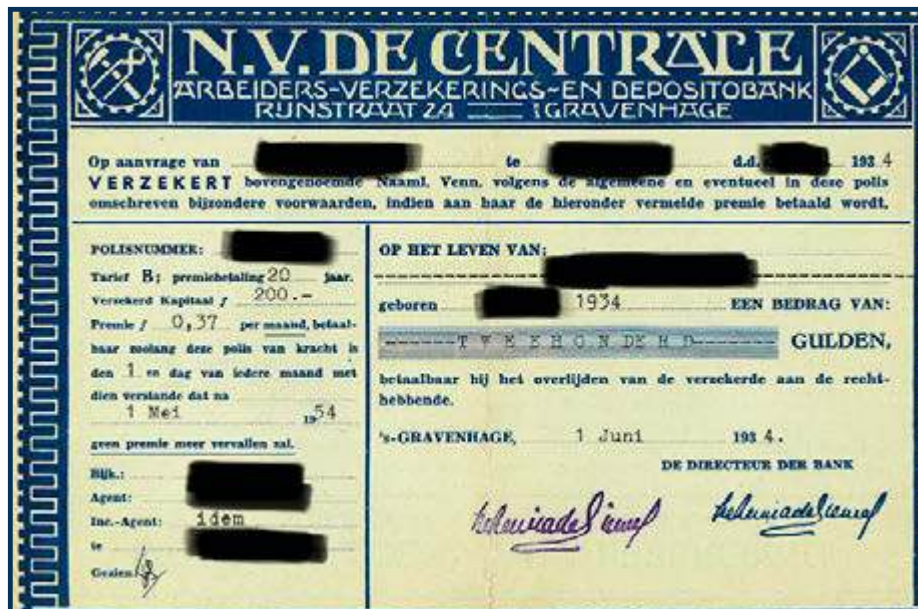

Advertorial

Is uw oude uitvaartpolis nog geldig?

Soms krijgen wij ze onder ogen, hele oude uitvaartpolissen. Afgesloten midden jaren '30 van de vorige eeuw. Op aanvraag van - meestal - de vader, werd al snel na de geboorte een verzekering afgesloten voor de pasgeborene. Dochter was bijvoorbeeld 12 mei 1934 geboren, de verzekering ging een week later, 19 mei 1934, in. De waarde, in guldens uiteraard, was f 100 of f 200. De premie diende maandelijks betaald te worden, en werd thuis afgehaald. Elke maand f 0,37. Na 20 jaar hoefde er geen premie meer betaald te worden.

Soms krijgen wij ze dus onder ogen. 'Is deze nog geldig?', vragen nabestaanden dan. En dat is inderdaad zo, ze zijn geldig. Wel moeten we dan even op zoektocht, waar de oude polis nu is onder gebracht.

Want verzekeringsmaatschappijen met welklinkende namen als Begin en einde, Aan de Ontslapenen gewijd of Eendracht maakt Macht bestaan niet meer en zijn opgegaan in de grote maatschappijen van vandaag. De polissen zijn overgenomen. De waarde: € 45 of € 91. Zo'n oude polis brengt vaak een weemoedige lach op het gezicht. Het was een andere wereld, toen er nog letterlijk centen werden gespaard die wekelijks of eens per maand door iemand werden opgehaald. Toen € 45 nog een volwaardige dekking bood voor een uitvaart.

Duidelijke informatie over het hoe en waarom van een verzekering die up to date is (en blijft) kunt u vinden op deze website: www.monuta.nl/uitvaartverzekeringen.

Monuta
Adrienne Klein

Monuta
Wouter Groenleer

Overigens kan iedereen bij Monuta Adrienne Klein (op Walcheren) en Monuta Wouter Groenleer (op De Bevelanden) terecht voor een liefdevolle en professionele uitvaartzorg. Ongeacht waar je verzekerd bent, en ook als je niet verzekerd bent.

Schoolsparen was een begrip

Een schoolspaarboekje, waarin duidelijk is te zien dat er zo nu en dan geld werd afgehaald om andere dingen voor het gezin te bekostigen.

Nederlanders zijn dol op het sparen van zegeltjes en spaarpunten. Niet verwonderlijk, want het is ons met de paplepel inge-
geven. In 1907 werd de Nederlandse Spaarbankbond opgericht en in 1908 werd besloten om het schoolsparen te bevorderen door middel van spaarkisten en spaarzegels. Pas in de jaren negentig verdween het schoolsparen.

door Margreeth
Ernens-Abrahamse

Leerlingen konden in de klas zegeltjes kopen van vijf cent, een dubbeltje, kwartje of gulden. Soms werden er behoorlijk meer zegels gekocht, zoals na Nieuwjaar of een verjaardag. Een volle spaarkaart leverde een flink rendement op van 10 procent.

De Rabobank introduceerde in 1935 deze kaart voor het schoolsparen. | foto Rabobank

Als de kaart vol was, ging men ermee naar het postkantoor of de bank, waar het bedrag in het spaarbankboekje werd bijgeschreven. Niet alle gezinnen hadden veel geld om zegeltjes te kopen, op de kaarten zit dus maar zelden een zegel van een gulden. Zo'n zegel werd alleen gekocht als de kinderbijslag binnen kwam. Soms ook werd het spaarboekje aangesproken als het gezin geld tekort kwam.

De Gelukscent
Vooral na 1940 steeg het aantal jeugdspaarbanken. In die jaren groeide ook de belangstelling

Wekelijks konden de leerlingen bij een leerkracht zegels kopen. Dat werd allemaal netjes bijgehouden. | Foto Margriet

van de onderwijzers voor het sparen als leerstof en nam zodoende het aantal schoolspaarbanken toe. De spaarbanken realiseerden zich het belang van het binnenhalen en behouden van de groep jeugdige spaarders en gingen voor deze groep speciaal materiaal ontwikkelen, waaronder sinds 1931 het tijdschriftje 'De Gelukscent' en een heus symbool in de vorm van Spekkie Spaarduit. Daarnaast werden er beloningen uitgelooft aan trouwe spaarders en werd de jarige met een verjaardagskaart verrast.

Jeugdspaarwet

Sinds 1946 wordt jaarlijks op 31 oktober Wereldspaar-
dag gevierd. Jeugdige spaarders ontvingen die eerste keer het tijdschriftje 'Spekkie Spaarduit' en men organiseerde speciale activiteiten voor deze groep. Juist de verarming ten gevolge van de Tweede Wereldoorlog maakte het noodzakelijk de jeugd spaarzaamheid bij te brengen, vond men. Rond 1950 werd de aandacht verlegd naar het sparen door tieners, want voor de 13-jarigen verviel de

mogelijkheid om op school of bij de jeugdspaarbank te sparen. Daarom werd het schoolsparen op de Huishoud-, Industrie-, en Ambachtsscholen ingevoerd. Daarnaast werd het mogelijk om in clubverband te sparen, bijvoorbeeld bij de scouting.

Wervende slogans

Om kinderen en jongeren te motiveren om meer te sparen, werd in 1958 de Jeugdspaarwet in het leven geroepen. Op het geld van een Zilvervloot-spaarrekening ontvingen jongeren op hun 21ste een bonus van 10 procent van de staat.

Er werd flink reclame voor het (school)sparen gemaakt met wervende teksten als 'Met spaargeld in je hand naar speelgoedland' (1960), 'Hij droomt ervan... en hij spaart ervoor' (1962), 'Sparevaren met de zilvervloot'.

Win een zeereis! 'Spaar met De Zilvervloot. Tien procent premie extra. Het spaarplan voor jongeren die iets achter de hand willen hebben', 'Vakantie. Spáár er voor', 'Els en Aad voor hun toekomst paraat', 'Achterdeurtje: spaarmogelijkheden en spaardoelen', 'Doris Dubbeltje', 'Goed boeken, goed boeren'.

Een zegel van een gulden op je schoolspaarkaart was iets bijzonders.

Geld stinkt niet

De Romeinse keizer Vespasianus zou ooit gezegd hebben: Pecunia non olet, Latijn voor Geld stinkt niet. Hij werd toen op zijn vingers getikt omdat hij belasting ging vragen voor de urine van Romeinse burgers. Die urine werd toen gebruikt voor de wasserijen.

door Jopie Meerman

Pecunia non olet? In het volgende verhaaltje betwijfel ik dat. Mijn zusje, inmiddels 82 jaar, slikte toen ze 7 jaar oud was een cent in. En die cent zat in een duivenring. Dat was een rage: niet dat inslikken, maar een

duivenring om een cent heen doen. Die moest je dan op je tong leggen, tegen je verhemelte drukken, erop blazen en dan klonk er een trilling. Een fluitje van een cent dus...

Iedereen op school deed dat, zuslief dus ook. Zelfs onder het touwtjespringen. En toen ging het mis. Ze slikte tot haar grote schrik het muziekinstrument in. Uiteraard moest dat ding na enkele dagen via de natuurlijke weg zijn verdwenen. Dat weet ze niet meer. Wel dat onze moeder flink mopperde. Je moet beter opletten en niet van alles tegelijk doen! werd haar op het hart gedrukt. Later wisten we dat vrouwen best aan multitasking kunnen doen, maar dat terzijde.

Dat maakte je zelf...

Voor verjaardagen en feestdagen timmerde vader iets in zijn schuurtje, breien naaipatronen haalde je uit de Burda, de Libelle of de Margriet. We maakten veel zelf, van zeepkisten tot speelgoedgarages en poppenhuizen. Ons zomernummer gaat terug naar die tijd onder het motto: 'Dat maakte je zelf'. Wie heeft daar nog herinneringen aan, foto's of misschien wel bouwtekeningen of naaipatronen. Stuur ze per e-mail aan: redactie@zeeuwsweerzien.nl of via de post aan Zeeuws Weerzien, Postbus 33, 4350 AA Veere.

Voor de digitalisering van de kaartenbakken van de openbare bibliotheek in Middelburg, kreeg je een briefkaartje van 8 bij 12 centimeter wanneer je te laat was met het terugbrengen van je boek. Postzegel van 12 cent!

Puzzel nummer 24: geld

In het letterveld zitten horizontaal, verticaal en diagonaal 36 woorden verstopt, die met het thema 'geld' te maken hebben. Na het wegstrepen hiervan blijven er tien niet-gebruikte letters over. Deze vormen, in de leesrichting, het oplossingswoord.

E S A P L A A T E B A S S A K
D T O P R A A P S S R E N T E
O R S P A A R R E K E N I N G
C M E T M A O P D E P O F L N
N G E D G T O E L A G E C O I
I E L I L N E S E T B O H O N
P E S I E A I J G U L D E N E
G L E S K R A N L L U L Q Z K
T T J S A R E D E I T A U A E
N J S L T W E C S L B S E K R
A E A R S U T D S K A K G J K
T S P K U E I I I E Y T N E N
N T I U B E L V W E D R E A A
O R N U D U B B E L T J E B B
C A S H T O O L V R E V L I Z

© Louis Kesteloo

blut	rente	op de pof	loonzakje
buit	saldo	pincode	witwassen
cash	cheque	salaris	bankbiljet
riks	gulden	stuiver	wisselgeld
snip	lening	toelage	collectebus
beurs	betalen	geldmaat	rijksdaalder
kassa	contant	spaarpot	zilvervloot
meier	geeltje	betaalpas	bankrekening
pasje	krediet	dubbeltje	spaarrekening

Puzzel mee en win een prijs

Stuur uw oplossing inclusief uw adresgegevens vóór 16 juni 2025 naar puzzel@zeeuwsweerzien.nl of Postbus 33, 4350 AA Veere. Onder de goede inzenders verloten wij drie boeken over een Zeeuws thema, ter beschikking gesteld door ZB Bibliotheek van Zeeland. Als unieke hoofdprijs kunt u het boek 'Niets gezien' winnen, een thrillerdebuut van Shanna de Jong, ter beschikking gesteld door A.W. Bruna Uitgevers. Een cold case houdt een Zeeuws dorp in de greep – spanning ten top in dit boek dat half april is verschenen.

Prijswinnaars puzzel nummer 23

De juiste oplossing was: **Telefooncel**. De volgende goede inzenders krijgen een boekje over een Zeeuws geschiedkundig thema thuisgestuurd, ter beschikking gesteld door ZB Bibliotheek van Zeeland: P. J. de Koning, Terneuzen; K. van Rijsbergen, Roosendaal, Mevr. C. Wattel, Middelburg.

Het boek 'Geen cent te veel hoor', geschre-

ven door onze hoofdredacteur Peter de Jonge en ter beschikking gesteld door uitgeverij Paard van Troje, is gewonnen door mevr. Van Zantvoort in Hansweert.

Velen van u gaven aan de streekdrachtpop, ter beschikking gesteld door Ineke Buiter uit Veere, te willen winnen. Helaas kan er maar één de gelukkige zijn en dat is na

trekking mevr. M. Wijkstra uit Vlissingen. Wij nemen contact met u op voor de overhandiging van de prijs. De extra prijs, het nieuwste Album van de redactie van Zeeuws Weerzien, ter beschikking gesteld via onze digitale nieuwsbrief (wordt ook abonnee via www.zeeuwsweerzien.nl), is gewonnen door mevr. M. Bek-Hundersmarck uit Koewacht.

'Ik mis wel de gezellige praatjes'

De prachtige poppen in streekdracht die Moniek Doppegieter uit Vlissingen beschikbaar stelde als hoofdprijs van puzzel 22, hebben een nieuw thuis gevonden bij meneer De Looff uit Middelburg.

Door Margreeth Ernens-Abrahamse

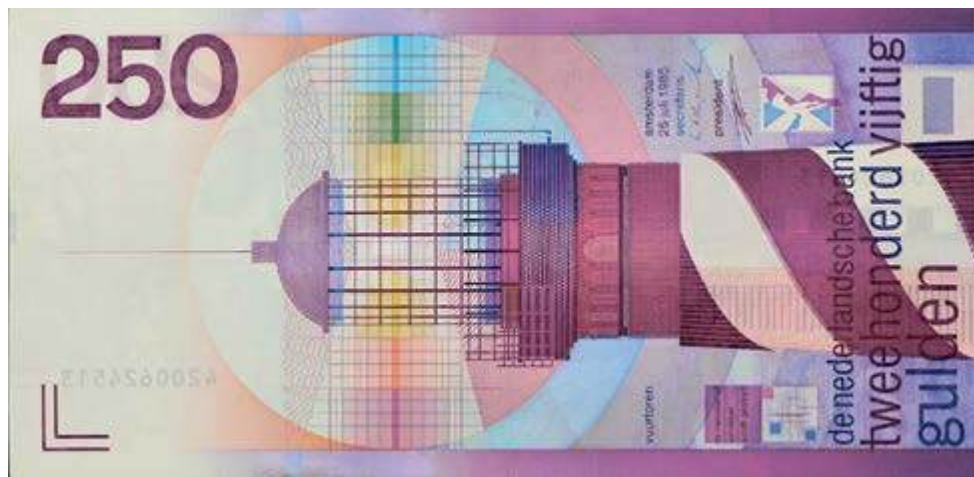
„Ja, ik ben gek op streekdracht, maar je ziet het tegenwoordig bijna niet meer helaas.” Het stel poppen is niet het eerste dat meneer De Looff heeft: zijn slaapkamer herbergt nóg een boertje en boerinnetje, maar die poppen, inmiddels 35 jaar oud, zijn gedeeltelijk kapot en kunnen niet meer staan tot zijn spijt. De nieuwe poppen krijgen een mooi plekje in de woonkamer van zijn appartement zodat hij er altijd naar kan kijken. Meneer De Looff (80) is geboren in Middelburg. „Mijn moeder kwam uit Oostkapelle en liep tot haar achtste in de Walcherse kinderdracht.” In 1961 ging meneer de Looff werken bij het belastingkantoor in Middelburg. Na een paar jaar verkering trouwde hij op zijn 19e. Toen hij bij de belastingdienst begon, moest hij een cursus volgen van een paar jaar. „De eerste keer zakte ik.” Vanwege die cursus kreeg hij uitstel van militaire dienstplicht, maar als 21-jarige kersverse vader moest hij toch onder de wapenen. De laatste tien maanden mocht hij om 'sociale redenen' dienen in de COAC-kazerne in Middelburg. „Blijf toe, want dan kon ik 's avonds naar huis.” Hij werd ingedeeld als berichten- klerk-telexist. „Dat ging om hele functionele berichten, er stond niets teveel in.” Na zijn dienstplicht keerde hij naar de belastingdienst terug en op zijn 58e, na 41 dienstjaren, mocht hij met VUT. Zijn vrouw is inmiddels overleden en hij bezoekt graag zijn kinderen en kleinkinderen. De papieren krant van Zeeuws Weerzien leest hij helemaal en die brengt veel herinneringen naar boven. „Ik hou van nostalgische dingen. De laatste krant over communicatie vond ik prachtig: over oude telefooncentrales bijvoorbeeld. Ik heb zelf vroeger ook een hang-

Meneer De Looff koestert zijn nieuwe streekdrachtpoppen | Foto Hanneke de Vroe

telefoon met een draaischijf in de gang gehad. Dat werden nooit lange gesprekken, want dan moest je blijven staan natuurlijk.” Meneer De Looff heeft geen computer, laptop, smartphone of televisie maar wel een gewone telefoon, een cd-speler en een ontvanger van de kerktelefoon. „Bij de Belastingdienst moest je in de beginjaren alles opschrijven, later ging dat met een typemachine en de laatste

acht jaar heb ik ook met een computer moeten werken. Mensen kijken tegenwoordig altijd maar op hun telefoon. Niemand maakt meer een gezellig praatje, dat is heel jammer. Vroeger bij de kruidenier werd alles met de hand afgewogen en moest je op je beurt wachten. Tijdens het wachten werden dan allerlei nieuwtjes verteld en deed je sociale contacten op. Dat mis ik wel.”

In 1924, 1970 en 1986 verschenen in Nederland bankbiljetten met een Zeeuws tintje. Het meest tot de verbeelding spreekt nog altijd het briefje van 250 gulden uit 1986 met de beeltenis van een vuurtoren, die was geïnspireerd op de vuurtoren van Haamstede. Er waren stiekem grapjes in verstopt.

door Jan Dirk van Scheyen

Robert Deodaat Emile (Ootje) Oxenaar was de ontwerper van het vuurtorenbiljet. De kleurrijke ontwerpen van deze beroemde graficus uit het guldentijdperk waren geliefd. Wie herinnert zich niet het gele briefje van vijftig met de zonnebloem, of de snip, of dat andere 'Zeeuwse' biljet met Michiel de Ruyter er op? Voor het paarse biljet van 250 gulden liet Oxenaar (1929-2017) zich inspireren door de vuurto-

‘Zeeuws’ bankbiljet met geheime grapjes

ren Westerlicht in Haamstede. Deze vuurtoren, beschilderd met de herkenbare rode en witte band die in een spiraal omhoog lopen, is bijna twee eeuwen oud. Met een lichthoogte van 58 meter boven zeeniveau is Westerlicht een van de hoogste vuurtorens van ons land.

De Ruyter

Om nog enkele andere typisch Zeeuwse bankbiljetten te vinden, moeten we terug naar 1970 en 1924. In 1970 ontwierp diezelfde Ootje Oxenaar het beroemde bruine briefje van honderd gulden met de gestileerde beeltenis van zeeheld Michiel de Ruyter, en in 1924 bracht De Nederlandsche Bank (DNB) een biljet van tien gulden uit met daarop een pronte jonge

vrouw in de protestantse dracht van Zuid-Beveland. Voor dit biljet had Geertrui Walraven uit Goes model gestaan, zij was een van de dienstbodes van mr. G.J. Sprenger, een agent van DNB in Middelburg. Voor het watermerk van dat tientje was dan weer heel ergens anders inspiratie gevonden, want dat was een Zuiderzeebotter.

Verstopt

Het iconische vuurtorenbiljet spreekt tot vandaag tot de verbeelding. Ontwerper Oxenaar had er namelijk stiekem een paar persoonlijke details uit zijn leven in verstopt. Zo zijn de namen van twee vriendinnen, Ria en Eugénie, en van zijn kleindochter Hannah in het ontwerp verwerkt, waardoor het knap lastig was om het na te maken. Het watermerk is een duinkonijn, naadloos passend bij het onderwerp van het biljet. Maar Oxenaars eigen huisdier, het konijn Nikkie, stond hier model voor... Ook bijzonder is dat de vuurtoren 'liggend' op het biljet is afgedrukt. Je moet het dus een kwartslag draaien om de toren optimaal te kunnen bewonderen.

Aanvankelijk wilde Oxenaar op het 250 gulden-biljet het Rietveld Schröderhuis in Utrecht

afbeelden, maar dat vond DNB niet zo'n goed idee. Die vreesde dat andere steden zich dan misschien achtergesteld zouden voelen.

Relatie

Het werd uiteindelijk die fraaie

vuurtoren om, zoals Oxenaar zelf zei, de relatie van Nederland met het water en de scheepvaart te verbeelden.

Een bijzonder bankbiljet dus waarin bovendien, in letters van 0,2 millimeter hoog, een gedicht is verwerkt. Zo werd het nog extra moeilijk om het te vervalsen. Zo veilig als de zeedijken in ons gewest dus, dit briefje van 250.

Ook al wilde niet elke winkel het aannemen toen het nog in omloop was (Hier hebben wij niet van terug), aangezien het nogal populair was als zwart geld.

Waarom was het loonzakje bruin?

Tot de jaren zeventig van de vorige eeuw werden lonen contant uitbetaald. Mensen hadden vaak geen bankrekening voor lopende zaken, hooguit voor hun spaargeld. Maar het gewone geldverkeer verliep met bankbiljetten en munten. Harde pegels, baar geld.

In het loonzakje zat behalve het geld ook een salarisstrook, vaak een reepje papier waarop bruto loon en inhoudingen stonden. Het zakje zelf was meestal bruin. Frans van de Velde, voormalig directeur van de Provinciale Zeeuwse Courant en voorzitter van de stichting Zeeuws Weerzien, weet wel wat van papier. Hij laat weten: „Het assortiment verkrijgbare loonzakjes is

onveranderd, namelijk in bruin kraft, wit papier en pergamiñ-papier. De bruine versie is de goedkoopste en is ondoorzichtig: fijn om de inhoud geheim te houden. Tegenwoordig zijn ze behalve voor het verpakken van kleine producten, zoals munten en postzegels, geliefd als cadeauverpakking voor kleine geschenken.”

In de loonzakjes van toen zaten soms ook 'kleine' bedragen. Ina Walkhout-de Meulmeester uit Arnemuiden werkte bij de Raad van Arbeid aan de Spanjaardstraat in Middelburg. Ze stuurde foto's van loonzakjes en loonstrookjes uit de jaren zestig. In 1962 was haar netto maandinkomen fl. 79,62, drie jaar later fl 216,36.

‘Ik ben een echte Stoepeschieter’

Ze zou met haar verhalen een hele krant kunnen vullen. Als Ria Priemis-van der Welle uit Zierikzee begint te praten, rollen de herinneringen uit haar geheugen. Als golven op

het strand. Over klederdracht, de 'muziek', zoals ze de harmonie noemt, de rampnacht en elk plekje van haar geboortestad waar ze haar hele leven is blijven wonen.

Ria Priemis (77) was ooit deelnemster aan het leesteam in Zierikzee. Ze was er zo enthousiast over dat ze begon te helpen met de uitdelen van flyers voor nieuwe sessies. Daarvoor gebruikt zij de nostalgische term 'convocaties'. „Ik gaf ze aan een mevrouw, die daarna ook naar de bijeenkomst kwam en zelfs nog iemand meenam.” Dat is precies de bedoeling van de bijeenkomsten over onze krant. Het aantal deelnemers moet groeien als een sneeuwbal. „In het begin liep het helemaal

gende krant uit is -, een dagje in de bibliotheek ga zitten en iedereen een krant geef met een convocatie.”

De Gruyter

Maar of er vijf of tien, twaalf deelnemers zijn, de bijeenkomsten gaan altijd door. Stuwende kracht in Zierikzee was en is Jan Louwerse, die nu kan rekenen op de steun van Ria. Ze kent heel Zierikzee. Geboren in de Cornelia, gewoond in alle hoeken van de stad en nu al 50 jaar in de buurt Poortambacht. Heeft gewerkt bij de kruidenierszaak van De Gruyter (bekend van het 'snoepje van de week') en de ijzerwarenaak van de familie Timmerman, waar ze zelfs

schroefje wel in een la wist te vinden.

Daar moet je wel een ijzeren geheugen voor hebben. Zo weet ze nog precies hoe het ging in de rampnacht van 1953 toen het gezin werd geëvacueerd naar Dordrecht, maar vader alleen thuis achterbleef. Hij zette de

Onze Vrijwilliger

vloedplan-ken voor de buitendeur en smeerde die dicht met spekvet. „Dat hield beter dan klei”, zegt ze. Eindeloos kan ze vertellen over streekdracht. „Die van Walcheren vind ik de mooiste. En die van Axel? Die zitten altijd kaarsrecht, hè? Wij zeggen: Die hebben een stok ingeslikt.” Dan is er nog haar andere passie: 'de muziek', waarmee ze Konink-

bedoelt, waar ze slagwerker is.

Stoepeschieter

Zierikzee zit in haar vezels. „Ik ben een echte 'Stoepeschieter'. Die naam komt van de tijd dat mensen geen televisie hadden en 's avonds stoelen op de stoep voor het huis zetten en met elkaar gingen praten”, verklaart Ria. De bijnaam is niet uniek voor Zierikzee, ook Terneuzenaren, Souburgers, Groningers en zelfs Rotterdamers worden zo genoemd. Een scheldnaam die plattelanders gaven omdat de stedelingen te lui waren om van hun stoep af te komen. „Bijnamen”, zegt Ria, „is misschien wel eens een thema voor een nummer van Zeeuws Weerzien.” Of voor een leesbijeenkomst in

Geheim spaarbusje

Na bijna zestig jaar ging in 1991 Vrouwen VU-Hulp over op giraal betalen. Dit betekende het einde van het spaarpotje, bekend als het VU-busje, dat vrijwel ieder gereformeerd gezin in huis had.

door Peter Blom

Ook bij ons thuis stond zo'n geheimzinnig groen busje met zwart slotje in de kast. Op de zijkanten stond 'medische faculteit', op de voorkant een hoofd van een man en 'Vrije Universiteit'. Als kleuter had ik er vragen over. Waarom hadden we dat busje, hoe kwam het dat niemand bij ons thuis de sleutel had en wie was die man? Het laatste was snel opgelost want volgens mijn moeder was het een dominee. De overige antwoorden kwamen later toen er op een dag werd aangebeld. Ik deed open en op de stoep stond een vrouw met een piepklein

sleuteltje. Mijn moeder zag haar vanuit het keukenraam, liep naar de huiskamer en stopte nog snel een paar stuivers en dubbeltjes in het busje. De vrouw opende het busje, haalde de muntjes eruit, sloot het en gaf het terug. Het was tot dan toe genoeg informatie om te weten hoe de vork in de steel zat en het geheim moest blijven.

Jaren later snapte ik dat het ging om het portret van Abraham Kuyper, stichter van de Gereformeerde Kerken in Nederland en de Vrije Universiteit. Met de centen, stuivers en dubbeltjes die honderdduizend huisvrouwen vanaf 1932 spaarden werden miljoenen ingezameld en kon in 1950 een medische faculteit van de Vrije Universiteit worden opgericht en later de bouw van het VU-ziekenhuis worden betaald. Het busje heb ik geërfd van mijn moeder en heeft een plekje in de herinneringskast, jammer dat ik het sleuteltje niet heb.

Het huisje van Marie de Rijke werd openbaar verkocht. | Foto: Peter Verdurmen

Huisje onder de hamer

Openbare verkopeningen, ze worden nog altijd gehouden. De reden is vaak treurigstemmend. Een faillissement of familiale kwestie kan tot gevolg hebben dat alle bezittingen onder de hamer gaan.

door Peter Verdurmen

In het jaar 1981 overleed in Sint Anna ter Muiden bij Sluis Marie de Rijke. Haar levensverhaal kan een boeiend boek opleveren. De eenzame vrouw, die in 1960 smartengeld ontving vanwege een mislukte operatie, cijferde

zich helemaal weg voor haar dieren. Marie de Rijke ving er heel wat op. Het privé-asiel in Sint Anna ter Muiden bood onderdak aan ruim veertig honden, een twintigtal katten en verschillende geiten.

Glanzend

Dagblad De Stem wijdde er na haar heengaan een flink artikel aan. De honden, waaronder bouviërs, teckels, herders en een Afghaanse windhond, en katten zagen er glanzend uit, noteerde de verslaggever uit de mond van een professionele dierenbeschermster. Zelf leefde Marie de Rijke in erbarmelijke omstandigheden.

Kinderen had de vrouw niet. Haar huisje aan de Graafjansdijk ging later onder de hamer in een openbare verkoping. De zaal in Sluis zat vol. Dat op dergelijke verkopeningen lang niet iedereen meebod zal niemand verbazen.

Buitenkans

In het verre verleden ging soms ook de complete inventaris van een boerderij openbaar in de verkoop. Het was te doen gebruikelijk dat de tractoren en landbouwmachines rond de schuur werden opgesteld. Aan kijkers geen gebrek op zulke koopdagen. Wie weet kon je profiteren van een buitenkans. Die laat je niet schieten, toch?

VU-spaarbusje tussen familieherinneringen | Foto: Peter Blom

Zaak van de 'vernietigde' spaarbankboekjes

Eind oktober begin november 1966 is er opschudding in Krabbendijke. Op de plaatselijke vuilnisbelt worden spaarbankboekjes gevonden van inwoners, waarin precies te lezen valt hoeveel geld die in 1961 en 1962 op hun rekening hadden staan.

door Peter de Jong

De vondst is het gevolg van een slordige opruimactie van de kassier, kort voor de verhuizing van de Raiffeisenbank naar een nieuw kantoor. Oude stukken werden verbrand of begraven, maar 250 oude spaarbankboekjes zette hij zaterdag 22 oktober in een afgesloten doos op de vuilnisbelt. Maandag zou daar toch weer een dikke lading huisvuil over worden uitgestort, dacht hij.

De kassier beseftte niet dat er op die belt altijd 'schatgravers' zijn en laten die nou die zaterdag op de bewuste doos stuiten. Zodra de kassier ervan hoort spoedt hij zich naar de vuilnisbelt en verzamelt zoveel mogelijk boekjes, die inmiddels verspreid liggen tussen het vuilnis. Hij vindt ze niet allemaal terug. Zo gaan in het dorp al snel details rond die afkomstig zijn uit het

boekje van slager L. Visser. Die dient een klacht in bij de bank en schrijft een brief op poten aan het hoofdkantoor. Het leven gaat gewoon door. Daags na de

publicatie over 'De zaak van de vernietigde spaarbankboekjes' (PZC 4 november 1966) overhandigt de vijfjarige dochter van de kassier tijdens de officiële

opening van het nieuwe kantoor de sleutel aan burgemeester L. Cnossen. Alsof er niets gebeurd is. Over de affaire wordt met geen woord gerept.

Kinderen struinen de vuilnisbelt in Krabbendijke af. | Foto: Jacqueline Midavaine. ZB/Beeldbank Zeeland rec. nr. 94646

Vrouw (93) kan fluiten naar vooruitbetaalde tol

Een 93-jarige vrouw uit Amstelveen die tol voor de Zeelandbrug vooruitbetaalde en dit bedrag terug wil, krijgt nul op het rekest. Ze kan fluiten naar het geld, meldt de PZC op 4 september 1996.

Haar dochter had gevraagd om terugbetaling van een kaart met drie ritten en een kaart met tien ritten — samen goed voor 32,50 gulden — die de vrouw niet meer nodig had aangezien de tol in 1993 was afgeschaft.

Klein pensioentje

De dochter wees de provincie erop dat haar moeder maar een klein pensioentje had. Maar Ge-deputeerde Staten redeneerden dat niemand geld heeft teruggekregen van vooruitbetaalde rittenkaarten. Dus had ook de Amstelveense geen recht op restitutie.

Een ambtenaar van de provincie vertelt dat deze voldoende heeft gedaan om gebruikers attent te maken op het verlopen van de rittenkaarten.

„Maar er zijn ook nogal wat mensen in het noorden en de Randstad die een keer zo'n rittenkaart hebben aangeschaft. Die kun je niet allemaal bereik-

Wat weet u er nog van?

Lang vervlogen tijden

Ik lees Zeeuws Weerzien altijd met groot plezier. Ik ben 93 jaar, dus heb nog heel wat herinneringen aan 'lang vervlogen tijden'. Eén van de bijzondere dingen uit de tijd van contant uitbetalen was in mijn tijd als boekhouder/loonadministrateur de verrekening van de door de boeren geleverde tarwe (o.a.), die werd gelost in een binnen-vaartschip naar Rotterdam. Dat lag in het kanaal aan de kant van de Kinderdijk.

Cathrien Hamelink

Ponsafdeling

Op 1 mei 1965 ging ik werken bij Zeelandia in Zierikzee. Na enkele maanden kwam ik bij de ponsafdeling terecht. Bakken met ponskaarten, waaronder de voorraad van de bakkerijgrondstoffen. Ponskaarten werden gevoegd bij facturen. Ook maakte ik zelf ponskaarten, zoals bijvoorbeeld met een mannetje. Mijn dienstverband eindigde in 1968 omdat ik al zes maanden in Middelburg woonde.

Marianne Wattel, Brabant

Muntje op, stroom uit

Ik ben geboren in 1953. Ik weet mij nog te herinneren dat we muntjes hadden voor de elektriciteit. Als 't muntje op was viel de stroom uit. Voordeel was natuurlijk wel dat je heel bewust met stroom omging.

Anthonia Poot

Sociaal leven zonder telefoon

Een paar jaar geleden vroeg mijn zoon, hoe we dat in hemelsnaam vroeger deden zonder telefoon. Toen heb ik hem uitgelegd dat we soms gewoon op de bonnefooi bij iemand op bezoek gingen en als dat niet uitkwam, gingen we weer vrolijk naar huis. Het gebeurde ook wel, als het een afspraak was over grote afstand, dat er dan door mijn ouders een briefkaart gestuurd werd, om op die manier een afspraak te maken. Ergens in de jaren 70 van de vorige eeuw besloten mijn ouders telefoon te nemen. Wij woonden zelf in Leiden en mijn oma woonde in Rotterdam. Mijn oma ging op zeker moment wat tobben met haar gezondheid en mijn moeder vond het een rustig idee, dat ze met de telefoon wat makkelijker contact kon houden. Mijn vader heeft toen bij de PTT een aanvraag ingediend. Daar gingen weken zo niet maanden overheen voor het moment daar was. Dan kwamen de mannen, wipten een paar stoeptegels los, groeven een putje tot ze de draad vonden, sloten de draad op enigerlei wijze aan en voerden de aansluiting het huis in. En daar stond hij dan: het fraaie apparaat met de draaischijf. Er ging een wereld voor mijn zoon open.

Fred van den Bogaard,
Oost-Souburg

Maatje Post

In Zeeuws Weerzien nr 23 deden wij een oproep wie de vrouwelijke postbode op pagina 9 herkende (foto Beeldbank Zeeland rec. nr. 151867). De redactie ontving diverse inzendingen:

Ik durf met zekerheid te zeggen dat dit mijn tante is. Zij was postkantoorhoudster in de Wilhelminastraat en tevens postbesteller in Oudelande.
J.A. Mol, Koudekerke

De vrouwelijke postbode is Maatje Post, zo werd ze althans genoemd. Haar echte naam was Maatje Mol, zij was de tante van mijn vrouw.”
Nico en Cathrien Mieras

Dit is mevrouw Maatje Mol. Een vrijgezelle dame. Zij woonde bij haar ouders thuis, zo kon de ruimte daarnaast gebruikt worden als postkantoor.
Marleen Ton- van Sabben,
's -Gravenpolder

Telegram

In het laatste nummer over communicatie mis ik een vorm van communicatie die in het verleden zeer populair was, namelijk het telegram. Destijds een snelle vorm van communicatie, zeker als je nog geen telefoon had. Het was het tekstbericht avant la lettre. Ze waren er in vele vormen. Als kind van een directeur van het postkantoor heb ik er ook nog wel bijzondere herinneringen aan. Want het kwam voor dat er buiten de openingstijden van het postkantoor een telegram binnenkwam dat uiteraard zo snel als mogelijk moest worden bezorgd. Dat mochten wij als kinderen dan in het weekend doen. Dat leverde als beloning een hand snoepgoed op.
Rens Klaasse, Aardenhura

Wilt u reageren op een artikel uit deze krant?

Stuur uw reactie naar redactie@zeeuwsweerzien.nl of Postbus 33, 4350 AA Veere. Komt er een herinnering bij u op naar aanleiding van één van onze bijeenkomsten? Ook die ontvangen wij graag.

In de rij voor de telefooncel

Ik vond het heel leuk om editie 23 te lezen want ik heb 36 jaar bij PTT/KPN gewerkt. In de beginjaren 90 moesten er ontzettend veel telefooncellen geplaatst worden totdat de autotelefoon zijn intrede deed. In Zoutelande stonden zes telefooncellen bij elkaar. Ik moest er 's avonds naartoe in verband met een storing. Bij aankomst stonden de vakantiegangers in een rij te wachten. Leuke tijd was dat. In 2010 werd ik ontslagen omdat er geen werk meer was.

Hans Romijn

Schoolreisje

Ik herinner mij dat wij met de 7e klas lagere school een bezoek brachten aan het telefoonkantoor van de PTT in de Van de Spiegelstraat in Goes. Daar zat ook nog een rits dames als centraliste. De 7e en 8e klas heetten toen de VGLO. Mijn mooiste bijgebleven schooljaar ooit, die VGLO-klas met meester Van Liere.

A. Visser, Goes

Weekloon: een heel gedoe

Ik ben in 1955 bij de Schelde in Vlissingen gaan werken, vanaf 1958 op personeelszaken. Daar werd op donderdagmiddag en vrijdagmorgen het geld voor het weekpersoneel geteld. Achter de afdeling was een aanbouw, de Puust genoemd. Het ging als volgt: donderdagmorgen ging het hoofd bewaking inclusief pistool in een taxi naar de bank om de poen. Donderdagmiddag zaten we achterin op een rijtje met het geld, bruine mapjes en de loonstroken. Het opperhoofd, zo werd hij door ons genoemd (altijd een man), pakte het mapje dat door het lange gebruik soms niet meer om aan te zien was en daar werd de loonslip in gelegd en het nodige grote papieren geld. Vervolgens werd het doorgeschoven naar de volgende en daar aangevuld met guldens en rijksdaalders. Tot slot vulde de volgende collega het juiste bedrag aan met kwartjes, dubbeltjes, stuivers en centen. Dan weer werd het doorgeschoven naar twee personen die het bedrag controleerden. Klopte het, dan werd het mapje dichtgeklapt en in de daarvoor jaren geleden gemaakte kistjes gedaan. Donderdagavond werd alles in de kluis gedeponneerd en vrijdagmorgen ging het spektakel weer verder tot ieder käftje gevuld was. In de loop van de middag kwam er van iedere afdeling een werknemer die onder begeleiding van een portier het kistje naar de desbetreffende afdeling mocht brengen. Wie het laagste nummer had, kreeg als eerste zijn weekloon-mapje. Dit moest weer worden ingeleverd voor de volgende week. Later werd het in envelopjes gedaan. Nu denk je: jeetje wat een gedoe maar toen was het gewoon gezellig.

Trinus de Kok

Uit het hoofd natuurlijk

Vroeger ging ik soms met mijn vader naar het voetbalveld. Hij zat daar in een houten kotje bij de ingang, waar de voetbalfans betaalden om de wedstrijd te zien: tribune of een staanplaats. Ik gaf niks om voetbal, maar voelde me heel wat dat ik in dat hokje mocht. Thuis moesten al die centen, stuivers, dubbeltjes, kwartjes en guldens geteld worden. Het geld stortte hij uit op de formica keukentafel. Daarna sorteren; soort bij soort. Mijn vader maakte torentjes, 10 dubbeltjes was een gulden. Hij had ook een speciale manier om het torentje te controleren door het in 2 groepjes van 5 te splitsen. Dan zag je het meteen. Als hij zo alle munten overzichtelijk voor zich had liggen, werd het geld opgeteld. Uit het hoofd natuurlijk!

Matty Remmerswaal, Gapinge

Raiffeissenspaarweek

Vanaf de jaren 60 van de vorige eeuw organiseerden de toenmalige Raiffeissen-Boerenleenbank (nu Rabobank) in de maand oktober de Raiffeissenspaarweek. Dat was in Westkapelle, onderdeel van de bank Domburg-Westkapelle-Aagtekerke, altijd een happening. Bij iedere inleg op een spaarrekening werd een attentie uitgereikt. Zo ook eens een kinderportemonnee, dat met een koord om de hals kon worden gedragen. Een stagiair van het hoofdkantoor in Utrecht moest komen helpen bij de drukte en kreeg van een jonge klant te horen: „Ebbe je nog van die beuzen vo an je nikke mee een touwtje der an?” Niet bepaald duidelijk voor iemand uit Utrecht! Op den duur leerde de stagiair toch een beetje Wascappels. Want als er een klant geholpen was werd er dikwijls gezegd: 't is gaef! Dat vond hij prachtig en hij ging dan ook met een mooie herinnering aan deze stageperiode weer naar huis: "t WAS GAEF".

Ina de Witte, Westkapelle

Nederlanders in de rij

Na 1984 ging ik met een vriend in de herfstvakantie altijd naar Malgrat de Mar. Het eerste jaar kon je met girobetaalkaarten en -cheques in het postkantoor geld opnemen. In Malgrat stond dan een lange wachtrij, vóór en in het postkantoor. Allemaal Nederlanders. Je moest minstens een half uur wachten. Je kon makkelijk nog een consumptie nemen. Hoe andere nationaliteiten aan hun geld kwamen, weet ik niet. Weldra verschenen overal geldautomaten en was het gedaan met deze wachtrij.

Hans van der Stel, Maastricht

Nog veel meer herinneringen van lezers leest u op onze website
www.zeeuwsweerzien.nl
onder het tabblad 'van lezers'.
Veel leesplezier!

Samen lezen en herinneren

Uitnodiging

Wat weet u er nog van?

Herinnert u zich die slogan: op de markt is uw gulden een daalder waard? Heeft u nog guldens, kwartjes, dubbeltjes of centen in een oude sok verstopt? Met de komst van plastic betaalpasjes en digitale pincodes lijkt het lang geleden dat geld hoorde te rinkelen. Ontving u uw salaris in een loonzakje? Bracht u gespaarde munten naar de bank? Kocht u op de pof bij de kruidenier? Wij zijn benieuwd naar uw herinneringen aan vroegere 'geldzaken'. Wij horen uw verhalen graag!

Geef u op voor een bijeenkomst

Kom langs op één van de locaties verspreid over Zeeland. Vrijwilligers van Zeeuws Weerzien zijn aanwezig om u welkom te heten met een kopje koffie of thee. Zij gaan graag met u in gesprek over het thema van deze krant. Uw herinneringen vormen een goede aanvulling op de Zeeuwse verhalen die wij verzamelen.

Toegang

De toegang is gratis. Neem gerust een kennis of buurman/buurvrouw mee. Op sommige locaties vragen wij een vrijwillige bijdrage voor een kopje koffie of thee.

Aanmelden

U bent altijd welkom, dus kom gezellig langs. Heeft u vragen, neem dan contact op met Rina Cevaál via leesteam@zeeuwsweerzien.nl. Kijk op www.zeeuwsweerzien.nl/leesteam voor actuele informatie en (nieuwe) bijeenkomsten bij u in de buurt.

Kijk op www.zeeuwsweerzien.nl/leesteam voor actuele informatie en (nieuwe) bijeenkomsten bij u in de buurt.

Foto: Rinus Willemsen

Nu ook in Terneuzen

Verspreid over Zeeland gaan vrijwilligers van Zeeuws Weerzien in gesprek met ouderen om hun herinneringen aan het thema van onze krant te vernemen. Er komen steeds nieuwe locaties bij. Zo waren we onlangs in buurthuis De Triangel in Terneuzen. Een geweldige opkomst en gezellige sfeer.

Onze vrijwilligers ontmoeten u graag in:

ZEEUWS-VLAANDEREN

De Halle

Rooseveltlaan 1a, 4571 HT Axel
donderdag 15 mei 2025, 14.00 uur

Gemeenschapshuis De Warande

Wilhelminastaat 43, 4564 AD St.Jansteen
donderdag 19 juni 2025, 14.00 uur

Buurthuis de Triangel

Korte Kerkstraat 26, 4531 CL Terneuzen
donderdag 26 juni 2025, 13.30 uur

BEVELANDEN

Villa Ter Weel

Joannaplantsoen 1, 4462 AV Goes
donderdag 8 mei 2025, 14.00 uur

SVRZ Erasmuspark

Troelstralaan 160, 4463 XZ Goes
dinsdag 20 mei 2025, 10.30 uur

Cederhof

Cederlaan 94421 BZ Kapelle
donderdag 22 mei 2025, 13.00 uur

Hoornbeekcollege

van Dusseldorpstraat 45, 4461 LT Goes
dinsdag 27 mei 2025 13.30 uur

StG. Ouderenzorg Noord-Beveland

Eduard Flipselaan 1 4491 GS Wissenkerke
vrijdag 13 juni 2025, 10.30 uur

De Vroone Kapelle

C.D. Vereeckestraat 74, 4421 CE Kapelle
dinsdag 24 juni 2025, 15.00 uur

Bibliotheek Kapelle

Vroonlandseweg 49, 4421 BW Kapelle
donderdag 26 juni 2025, 15.00 uur

Vrijwilliger worden?

Wilt u ook als vrijwilliger een leesteam begeleiden of opzetten?
Neem voor informatie contact op met Rina Cevaál
(leesteam@zeeuwsweerzien.nl).

WALCHEREN

Dorpshuis Ons Dorpsleven/

Theater De Verwachting
Dorpsstraat 22-24, 4389 TP Ritthem
woensdag 7 mei 2025, 15.00 uur

Bibliotheek Vlissingen

Spuikomweg 7 4381 LZ Vlissingen
woensdag 7 mei 2025, 14.00 uur

Zeeuws Archief

Hofplein 16, 4331 CK Middelburg
dinsdag 20 mei 2025, 13.30 uur

ZB Bibliotheek van Zeeland

Kousteensedijk 7, 4331 JE Middelburg
woensdag 21 mei 2025, 14.00 uur

dinsdag 17 juni 2025, 14.00 uur

woensdag 23 juli 2025, 14.00 uur

'Breigroep', Het Gasthuis

Noordpoortplein 2, 4331 RN Middelburg
donderdag 22 mei 2025, 10.30 uur

Bie de Buren

Markt 15, 4341 EM Arnemuiden
woensdag 28 mei 2025, 14.00 uur

SVRZ De Kreek

Krekepad 37, 4361 JJ Westkapelle
woensdag 28 mei 2025, 10.15 uur

Korenmaat

Kapellestraat 27, 4351 AL Veere
vrijdag 13 juni 2025, 14.00 uur

vrijdag 25 juli 2025, 14.00 uur

SCHOUWEN-DUIVELAND

Bibliotheek Zierikzee

Hatfieldpark 1, 4301 XC Zierikzee
vrijdag 6 juni 2025, 14.00 uur

Bibliotheek Burgh Haamstede

Julianastraat 22, 4328 AS Burgh-Haamstede
donderdag 12 juni 2025, 14.00 uur

Soms nemen deelnemers attributen mee waaraan bijzondere herinneringen zijn gekoppeld. Zo kwam in Kapelle een schepstelegram ter sprake, wat vroeger de enige manier was om vanaf boord, bijvoorbeeld op de Nederland-Indië lijn, te communiceren.

Ook een brief die in oktober 1940 vanuit Kapelle naar IJsland is gestuurd, ging rond. Communicatie met het land waar geallieerde troepen waren gestationeerd was niet mogelijk. Daarom werd hij retour afzender gestuurd. Bijzonder aan deze brief is dat hij in Esperanto is geschreven, de taal die na de Eerste Wereldoorlog werd gezien als de uniforme wereldtaal om mensen te verbreiden. Daar werd nog even over doorgepraat...

Steun ons!

Zeeuws Weerzien komt tot stand dankzij de inzet van louter vrijwilligers.

Financiële ondersteuning die in de afgelopen jaren is verkregen van fondsen ter ondersteuning van onze activiteiten, is beëindigd.

Om de krant ook in de toekomst gratis te kunnen blijven aanbieden, is uw hulp van onmisbare waarde. Dat kan op twee manieren.

Door middel van het plaatsen van een advertentie in de krant

(neem contact met ons op via adverteren@zeeuwsweerzien.nl voor de diverse mogelijkheden) of door middel van een donatie via IBAN NL37 RABO 0336 2762 73 t.n.v. Stichting Zeeuws Weerzien. Uw gift wordt volledig ingezet voor de vormgeving, productie en verspreiding van de krant.

Zeeuws Weerzien is ANBI goedgekeurd – uw gift is aftrekbaar van de belasting. Overweegt u een goed doel te steunen? Wij zijn blij met iedere bijdrage.